

WYSTAWY CZASOWE W MUZEUM PAPIERNICTWA W 2017 ROKU

Z pięćsetką przez stulecia

Kurator wystawy: Jan Bałchan

Okres prezentacji: 10 marca – 28 maja

Nowy banknot o nominale 500 złotych z wizerunkiem króla Jana III Sobieskiego na awersie wszedł do obiegu 10 lutego 2017 roku, a Muzeum Papiernictwa zaprezentowało go już 10 marca podczas wernisażu wystawy „Z pięćsetką przez stulecia”. Główny bohater ekspozycji – banknot 500-złotowy – został przedstawiony w różnych dziejowych odsłonach. Zobaczyć więc można było pierwsze pięćsetki, pochodzące z czasów insurekcji kościuszkowskiej, oraz banknoty markowe i złotowe Drugiej Rzeczypospolitej. Nie zabrakło okupacyjnego „górala”, o którym śpiewano w filmie *Zakazane piosenki*. Swoje pięćsetki miała również Polska Ludowa. Nie

wszyscy dziś wiedzą, że w latach 70. władze nie zgodziły się, by na banknocie o takim nominale pojawiła się podobizna Marii Skłodowskiej-Curie i ostatecznie zastąpił ją wizerunek Tadeusza Kościuszki. Te i inne ciekawostki przekazał uczestnikom wernisażu kustosz wystawy Jan Bałchan, który przedstawił również zabezpieczenia najnowszego polskiego banknotu 500-złotowego.

Podczas otwarcia wystawy dyrektor Maciej Szymczyk nadał duszniczance Elżbiecie Dembickiej tytuł honorowego kustosza Muzeum Papiernictwa – w podziękowaniu za nieodpłatne przekazanie do naszych zbiorów kolekcji historycznych banknotów.

*****

Papierowe inspiracje IAPMA

Kurator wystawy: Beata Dębowska

Okres prezentacji: 1 czerwca – 30 lipca

Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju już po raz trzeci zaprezentowało prace członków Międzynarodowego Stowarzyszenia Czerpalników i Artystów Papieru (IAPMA). Tym razem były to miniaturowe obiekty artystyczne z papieru. Na wystawie „Papierowe inspiracje” pokazano prace 39 artystów z 16 krajów i aż 5 kontynentów. Wśród nich dzieła dwóch Polek: Magdaleny Soboń i Mirosławy Truchty-Nowickiej. Artyści ci tworzą w różnych technikach, ale wszystkich łączy wspólne tworzywo – papier. Wystawa została przygotowana z okazji 30-lecia powstania IAPMA i była ekspozycją wędrującą. Pokazywana była już w Niemczech, we Francji, w Bułgarii, w Austrii, a dalsza jej ekspozycja planowana jest we Włoszech, w Hiszpanii i na Cyprze.

IAPMA – International Association of Hand Papermakers and Paper Artists (Międzynarodowe Stowarzyszenie Czerpalników i Artystów Papieru) jest wiodącą światową organizacją skupiającą wytwórców papieru ręcznie czerpanego oraz artystów sztuki papieru. Została założona w niemieckim Düren w 1986 roku, kiedy papier jako środek artystycznego wyrazu był zdecydowanie mniej znany niż dzisiaj. Działalność stowarzyszenia ogniskuje się na funkcjonowaniu papieru jako formy artystycznego wyrazu i jako współczesnego artystycznego medium. W przestrzeni zainteresowań organizacji jest także historia papieru oraz jego wytwarzanie.

*****

Polifonia

Kurator wystawy: Beata Dębowska, Marta Nowicka

Autorki prac: Ewa Latkowska-Żychska, Magdalena Soboń, Barbara Mydlak

Okres prezentacji: 28 lipca 2017 – 14 stycznia 2018

W 2017 roku zainaugurowaliśmy działalność nowej galerii sztuki papieru wystawą zatytułowaną „Polifonia”. Zaprezentowane zostały na niej prace trzech artystek, reprezentujących różne pokolenia twórców związanych z Pracownią Papieru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi: prof. Ewy Latkowskiej-Żychskiej, dr hab. Magdaleny Soboń i Barbary Mydlak. Większość z prac pokazanych w nowej galerii powstała rok wcześniej na terenie Muzeum Papiernictwa. Tytuł wystawy został wymyślony przez Magdalenę Soboń, bo polifonia to wielogłos, gdzie każdy głos ma swoje indywidualne miejsce, współbrzmiąc jednocześnie z innymi. Na wystawie współbrzmiały artystki, dla których głównym medium stał się papier. Przedstawiły one nową funkcję papieru, który w sztuce awansował do roli materii, z której dzieła powstają.

*****

Władysław Kolbusz – artysta Dusznik-Zdroju

Kurator wystawy: Marta Nowicka, współpracownik: Karolina Dyjas

Okres prezentacji: 4 sierpnia – 24 września

Patronat honorowy: Piotr Lewandowski – Burmistrz Dusznik-Zdroju

Władysław Kolbusz, najwybitniejszy współczesny dusznicki malarz, obchodził w lipcu 2017 roku jubileusz 50-lecia swojej działalności artystycznej w naszym mieście. Z tej okazji Muzeum Papiernictwa zaproponowało Artystyce przygotowanie wystawy retrospektywnej. Wernisaż odbył się 4 sierpnia, natomiast 5 sierpnia w sali wystawowej Muzeum zorganizowano spotkanie z Autorem obrazów, w którym uczestniczyli goście Międzynarodowego Festiwalu Chopinowskiego.

Wystawa miała charakter przekrojowy. Prezentowała między innymi dusznickie pejzaże, powstające od końca lat 60., kopie malarstwa dawnych mistrzów, portrety, również w formie zminiaturyzowanej, plakaty oraz medale zaprojektowane z okazji Międzynarodowych Festiwali Chopinowskich w Dusznikach-Zdroju. Wśród zgromadzonych prac znalazły się portrety osób zasłużonych dla dusznickiej społeczności, m.in. podobizna Grzegorza Średzińskiego, burmistrza Dusznik-Zdroju w latach 1994–2002 oraz 2006–2010, Andrzeja Merkura, prezesa Fundacji

Międzynarodowych Festiwali Chopinowskich, czy ks. Mirosława Wójtewicza, proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej św. św. Piotra i Pawła w latach 1983–2004. Łącznie zaprezentowano ponad 80 prac. Gros dzieł pochodzi z archiwum samego Artysty, znaczna część prac – od osób prywatnych i ze zbiorów Muzeum Papiernictwa, kilka użyczyły Fundacja Festiwali Chopinowskich oraz Szpital Uzdrawiskowy Jan Kazimierz w Dusznikach-Zdroju, należący do firmy Uzdrawiska Kłodzkie S.A. Patronat honorowy nad wystawą objął burmistrz Dusznik-Zdroju Piotr Lewandowski, a sponsorem wystawy były Uzdrawiska Kłodzkie S.A.

Władysław Kolbusz urodził się w 1944 roku w Kołaczycach (woj. podkarpackie). W 1963 roku uzyskał dyplom Państwowego Liceum Technik Plastycznych w Sędziszowie Małopolskim (w 1977 roku szkoła została przeniesiono do Rzeszowa; jej obecna nazwa to Zespół Szkół Plastycznych im. Piotra Michałowskiego w Rzeszowie). Z Dusznikami zetknął się po raz pierwszy, odwiedzając brata w lipcu 1967 roku. Początkowo związał się z Zakładami Elektrotechniki Motoryzacyjnej, a w latach od 1971 do 1993 – z Zespołem Uzdrawisk Kłodzkich (dzisiaj Uzdrawiska Kłodzkie S.A.), dla którego realizował szereg prac dekoracyjnych. Od 1971 roku współpracował przy organizacji Festiwali Chopinowskich, zaangażowany w oprawę plastyczną. Do ważniejszych osiągnięć Artysty należy zdobycie Grand Prix Międzynarodowych Konfrontacji Twórców w Audun-le-Tiche (Francja) w 1997 roku. W 1988 roku uzyskał tytuł artysty plastyka nadany przez Ministerstwo Kultury i Sztuki.

*****

Z muzealnej kolekcji. Banknoty z historią w tle

Kurator wystawy: Jan Bałchan

Okres prezentacji: 1 września – 31 października

„Z muzealnej kolekcji. Banknoty z historią w tle” – to tytuł miniwystawy ukazującej ostatnie zakupy Muzeum Papiernictwa do kolekcji banknotów polskich. Zobaczyć na niej można było pierwsze polskie bilety skarbowe z czasów powstania kościuszkowskiego z 1794 roku, unikalne w swym wykonaniu oraz nominałach. Eksponowane były także banknoty głośnej reformy walutowej w 1950 roku, wśród nich znany „rybak” oraz „górnik”, a także środki płatnicze niemieckiego tzw. Ober-Ost-u z lat 1915 i 1916, które władze okupacyjne wprowadziły na ziemiach polskich. Były to tzw. ostruble i ostmarki.

Zakup banknotów do kolekcji Muzeum Papiernictwa został sfinansowany z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a wkład własny zapewnił Samorząd Województwa Dolnośląskiego.

*****

Beksiński – Inspiracje

Kurator wystawy: Dagmara Kacperowska

Okres prezentacji: 29 września – 10 listopada

Patronat honorowy: Anna Dymna

Malarstwo Zdzisława Beksińskiego od lat fascynuje różne grupy społeczne, także niepełnosprawnych.

Podczas zajęć arteterapii pod kierunkiem terapeuty Artura Groszkowskiego podopieczni Środowiskowego Domu Samopomocy (ŚDS) w Choszcznie wykonali autorską metodą papieroplastyki rzeźby inspirowane twórczością malarza. Głównym celem warsztatów miał być rozwój osobisty poprzez tworzenie sztuki. Okazało się, że powstałe prace są na tak wysokim poziomie – zarówno artystycznym, jak i technicznym – że postanowiono pokazać je między innymi w galerii wystaw czasowych Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju. Wcześniej ekspozycja złożona z rzeźb, rysunków i fotografii była prezentowana w Filharmonii Szczecińskiej, w Urzędzie Województwa Zachodniopomorskiego oraz w ośrodkach kultury.

Próba ujęcia twórczości Zdzisława Beksińskiego w trójwymiarze prezentuje się niebywale efektownie i zjawiskowo. Wystawa była przy tym jedną z form przybliżania szerszemu gronu aktywności osób niepełnosprawnych.

Podczas wernisażu (29 września) twórczość swoich podopiecznych prezentowali dyrektor ŚDS w Choszcznie Joanna Czechowicz i terapeuta Artur Groszkowski. Z nagrania wideo powitała uczestników Anna Dymna, która objęła wystawę patronatem honorowym. Patronem medialnym był magazyn „Integracja”.

*****

Sztuka papieru – prace młodych duszniczan

Kurator wystawy: Dorota Zielińska-Pytłowany

Okres prezentacji: 16 listopada – 17 grudnia

Patronat honorowy: Piotr Lewandowski – Burmistrz Dusznik-Zdroju

Papier już dawno przestał pełnić rolę jedynie materiału piśmienniczego, czegoś, na czym można coś zapisać. Papier sam stał się obiektem, często artystycznym. Dzięki swojej plastyczności, łatwości zabarwiania oraz łączenia z innymi surowcami, umożliwił on człowiekowi nową formę wyrazu – dialog z otoczeniem. Podczas tworzenia prac z wykorzystaniem masy papierniczej i gotowego już papieru najbardziej pożądana jest swoboda w działaniu. Niezaprzeczalnie ta swoboda charakteryzuje dzieci, które nie boją się używania kolorów oraz łączenia różnych technik, jednym słowem – zabawy i odczuwania przyjemności z kreowania przy użyciu ogólnie dostępnego materiału. Dzieci i młodzież z Dusznik-Zdroju mają możliwość takiej twórczej ekspresji na zajęciach artystycznych prowadzonych przez Dorotę Zielińską-Pytłowaną w Muzeum Papiernictwa. Podczas trwania warsztatów powstały prace, które następnie zostały zaprezentowane na wystawie czasowej w muzealnej galerii. To już siódma edycja i zapewne nie ostatnia. Finalnie papierowe prace zdobią ściany lokalnego szpitala oraz szkoły.

Wernisaż wystawy „Sztuka papieru – prace młodych duszniczan” odbył się 16 listopada. Uświetnił go występ młodzieżowego chóru Tarantella pod kierownictwem Agnieszki Gbyl. Zajęcia artystyczne, na których powstały prace, realizowane były dzięki dofinansowaniu przez gminę Duszniki-Zdrój.

*****

Ekslibrisy Europy

Kurator wystawy: Beata Dębowska

Okres prezentacji: 20 grudnia 2017 – 28 lutego 2018

O blisko 2700 ekslibrisów wzbogaciło się Muzeum Papiernictwa w pierwszym kwartale 2017 roku. Do muzealnych zbiorów trafiły księgoznaki pochodzące z prywatnej kolekcji Andrzeja Włodarskiego, wrocławskiego intrologatora, bibliofila, konserwatora książek. Część zbiorów została zaprezentowana na wystawie „Ekslibrisy Europy”, której wernisaż odbył się 20 grudnia.

Ekslibris to znak własnościowy książki, którym posługiwał się właściciel księgozbioru, aby personalnie oznaczyć własność woluminu. Nazwa pochodzi z języka łacińskiego: *ex libris* dosłownie oznacza „z książek”.

Geneza ekslibrisu sięga malowanego herbu na kartach ksiąg w dawnych wiekach. Później, od XV wieku, zaczął on przybierać formę misternie skomponowanej ilustracji graficznej z wpisanym nazwiskiem właściciela. Znaki książkowe zamawiały, i do dzisiaj zamawiają, zarówno osoby prywatne, jak też instytucje. Znak książkowy podkreśla bibliofilski stosunek właściciela do książki, a jego miejscem w książce jest wewnętrzna strona przedniej okładki. W Europie w formie papierowej jest stosowany od XV wieku, w Polsce zaś od XVI wieku. Obecnie ekslibris stał się małą formą grafiki, a jego pierwotna funkcja użytkowa zanika, ustępując miejsca funkcji estetyczno-artystycznej. Ponadto ekslibris jest od XIX wieku przedmiotem pasji kolekcjonerskiej.

Polska zajmuje jedno z najstarszych miejsc w historii ekslibrisu europejskiego. Pierwszy polski datowany ekslibris został wykonany dla biskupa wrocławskiego Macieja Drzewickiego h. Ciołek (1467–1535), późniejszego prymasa Polski, kanclerza wielkiego koronnego, absolwenta Akademii Krakowskiej, dyplomaty. Warto w tym miejscu podkreślić, że w Polsce ekslibris pojawił się jako jeden z pierwszych w Europie. Liczne badania ekslibrisoznawcze potwierdzają, że uwzględniając obecny stan wiedzy i odkryć, Polska zajmuje trzecie miejsce w historii najdawniejszego ekslibrisu europejskiego.

Na wystawie w Muzeum Papiernictwa zostały zaprezentowane ekslibrisy znanych grafików europejskich, wykonane w różnych technikach, m.in. w drzeworycie, miedziorycie, akwafortcie czy linorycie.

*Oprac. na podstawie materiałów Muzeum Papiernictwa
fot. K. Jankowski*

Wyciąg ze statystyki 2017 roku
(w nawiasach dane z 2016 roku)

Ogólna liczba zwiedzających	67 248 osób (64 138 osób)
Uczestnicy lekcji muzealnych	15 461 osób (15 448 osób)
Uczestnicy lekcji towarzyszących projektom	310 osób (–)
Uczestnicy warsztatów dla indywidualnych turystów	5 722 osoby (4 888 osób)
Wystawy czasowe otwarte w siedzibie Muzeum	8 (9)
Liczba innych instytucji, w których prezentowano wystawy z Muzeum Papiernictwa	4 (4)
Prezentacje Muzeum i pokazy czerpania papieru na imprezach zewnętrznych	7 (13)
Zbiory muzealne powiększono o	3 118 obiektów (203 obiekty)
Księgozbiór powiększono o	71 pozycji (35 pozycji)
Liczba arkuszy papieru czerpanego	43 831 (26 104)
Liczba arkuszy papieru słoniowego	1 201 (1 397)
Liczba kopert	20 041 (15 642)
Liczba obrazków w ramkach	656 (701)
Liczba bombek papierowych	353 (500)
Muzeum w programach telewizyjnych i radiowych	ponad 475 razy (ponad 185 razy)
Muzeum w informacjach prasowych, katalogach i informatorach	ponad 91 razy (ponad 166 razy)
Liczba wydawnictw własnych	14 (40)

*oprac. Maciej Szymczyk
na podstawie dokumentów Muzeum Papiernictwa*

Wykaz pracowników Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju zatrudnionych w 2017 roku

Lp.	Imię i nazwisko	Stanowisko pracy
1.	Jan Bałchan	kustosz, kierownik Działu Papiernictwa
2.	Marta Borowiec-Greszta	referent ds. administracyjno-organizacyjnych – do 30.09.2017, od 1.10.2017 – starszy referent ds. organizacyjno-administracyjnych
3.	Justyna Cybulska	młodszy referent ds. administracyjnych / sekretarka – od 16.01.2017
4.	Agata Daniel	kierownik Działu Produkcji Papieru Czerpanego
5.	Beata Dębowska	kustosz, kierownik Działu Historii Dusznik-Zdroju
6.	Karolina Dyjas	asystent muzealny – do 30.11.2017, od 1.12.2017 – adiunkt muzealny
7.	Robert Fabia	czepalnik-konserwator
8.	Krystyna Gajowska	rzemieślnik obróbki papieru
9.	Wiesława Hajkowska	opiekun ekspozycji, sprzedawca
10.	Danuta Hochhaus	sprzedawca, pracownik gospodarczy
11.	Małgorzata Jakubiec	starszy specjalista ds. organizacyjno-administracyjnych – p.o. lidera zespołu ds. organizacyjnych – do 30.06.2017, od 1.07.2017 – starszy specjalista ds. organizacyjno-administracyjnych – lider zespołu ds. organizacyjnych
12.	Jadwiga Janicka	starsza księgowa
13.	Janusz Janiszewski	główny księgowy
14.	Krzysztof Jankowski	specjalista ds. reklamy, organizacji i promocji
15.	Magdalena Junik	starszy referent ds. organizacyjno-administracyjnych – do 30.06.2017, od 1.07.2017 – specjalista ds. organizacyjno-administracyjnych
16.	Dagmara Kacperowska	kustosz
17.	Józef Kapica	specjalista ds. maszyn i urządzeń papierniczych
18.	Ewa Kłonowska	adiunkt muzealny

Wykaz pracowników Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju zatrudnionych w 2017 roku

19.	Marcin Lemejda	przewodnik muzealny
20.	Iwona Madera	stażysta – od 1.04.2017 do 30.09.2017, od 1.10.2017 – przewodnik muzealny
21.	Marta Nowicka	kustosz
22.	Edward Płachytko	specjalista czerpalnik – do 30.06.2017, od 1.07.2017 – czerpalnik-konserwator
23.	Wojciech Sadko	przewodnik muzealny – od 22.06.2017
24.	Joanna Seredyńska	wicedyrektor Muzeum Papiernictwa
25.	Przemysław Solawa	czerpalnik-konserwator – do 31.03.2017
26.	Dorota Stojanowska	specjalista ds. finansów, planowania i administracji
27.	Beata Sypek	rzemieślnik obróbki papieru
28.	Paweł Szewczyk	czerpalnik-konserwator – od 1.02.2017
29.	Maciej Szymczyk	dyrektor Muzeum Papiernictwa
30.	Dorota Tryniecka	pracownik gospodarczy
31.	Urszula Wasielewska	sprzedawca
32.	Marcin Wyszyński	asystent muzealny – do 30.09.2017, od 1.10.2017 – adiunkt muzealny
33.	Dorota Zielińska-Pytlowany	kustosz, kierownik Działu Edukacji Muzealnej

oprac. Dorota Stojanowska, Justyna Cybulska

Informacje dla Autorów

- Redakcja „Rocznika Muzeum Papiernictwa” przyjmuje wyłącznie teksty niepublikowane.
- Wszystkie teksty są recenzowane przez specjalistów. Po uzyskaniu pozytywnej recenzji Redakcja podejmuje ostateczną decyzję o przyjęciu tekstu do druku.
- Artykuły przeznaczone do Rocznika nie powinny przekraczać 20 stron maszynopisu znormalizowanego (1 arkusza wydawniczego), w uzasadnionych przypadkach 25 stron. Dalsze zwiększenie objętości tekstu przez Autora wymaga wcześniejszego uzgodnienia z Redakcją.
- Do artykułu należy dołączyć: streszczenie nieprzekraczające 2000 znaków oraz słowa kluczowe, które zostaną przetłumaczone na języki obce i umieszczone pod artykułem.
- Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów oraz wprowadzania zmian po uzgodnieniu z Autorem.
- Do artykułu, jeśli tematyka na to pozwala, należy dołączyć zdjęcia i/lub ilustracje w liczbie uzgodnionej z Redakcją.
- Jeżeli ilustracje chronione są prawami autorskimi, należy dostarczyć pisemną zgodę autora lub właściciela ilustracji na ich reprodukcję. Odpowiedzialność wynikającą z naruszenia praw autorskich i praw wydawniczych ponosi Autor.
- Składane do Redakcji recenzje nie powinny przekraczać 10 stron maszynopisu znormalizowanego (0,5 arkusza wydawniczego).
- Recenzje powinny dotyczyć (poza szczególnie uzasadnionymi przypadkami) publikacji wydanych nie dawniej niż w ciągu ostatnich dwóch lat; w opisie dzieła recenzowanego prosimy podawać ISBN i/lub ISSN.
- Autorzy proszeni są o podanie następujących danych personalnych: tytuł i stopień naukowy, miejsce pracy wraz z dokładnym adresem, adres do korespondencji, numer telefonu i adres poczty elektronicznej. Powyższe dane przeznaczone są jedynie do wiadomości i na potrzeby Redakcji.
- Po ukazaniu się publikacji Autorzy artykułów otrzymują bezpłatnie 1 egz. czasopisma oraz 10 nadbitek własnego artykułu.
- Autorzy recenzji i krótkich not otrzymują 1 egz. czasopisma (nie otrzymują nadbitek).
- Materiały do bieżącego tomu Rocznika należy nadsyłać do dnia 15 lipca.
- Materiałów niezamówionych Redakcja nie zwraca.
- Jeżeli w pracy nad tekstem uczestniczyło kilku Autorów, Redakcja wymaga ujawnienia ich wkładu w powstanie publikacji, z podaniem afiliacji oraz kontrybucji, tj. informacji, kto jest autorem koncepcji, założeń, metod, protokołu

itp. wykorzystywanych przy przygotowaniu tekstu. Odpowiedzialność za całość opracowania ponosi osoba przekazująca materiał do publikacji.

- Redakcja informuje, że **ghostwriting**, **guest authorship**, czyli nieujawnianie nazwisk autorów, którzy wnieśli istotny wkład w powstanie publikacji albo w inny sposób przyczynili się do jej powstania (ghostwriting) lub przypisanie autorstwa osobie, która nie przyczyniła się do powstania publikacji (guest authorship) są niezgodne z prawem (**podstawa prawna**: art. 16 pkt 1 i 2 ustawy z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, *Dziennik Ustaw* 1994 r., Nr 24, poz. 83), stanowią ponadto przejaw nierzetelności naukowej. Wszelkie wykryte przypadki takiego postępowania będą demaskowane, włącznie z powiadomieniem odpowiednich podmiotów (instytucje zatrudniające Autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.).
- Jeżeli badania wykorzystywane w publikacji były przeprowadzane w ramach projektów badawczych albo pod auspicjami instytucji (ośrodków) naukowych lub naukowo-badawczych, Redakcja powinna uzyskać informację o źródłach finansowania publikacji, wkładzie instytucji, stowarzyszeń i innych podmiotów (tzw. *financial disclosure*).
- Redakcja będzie dokumentować wszelkie przejawy nierzetelności naukowej, zwłaszcza łamanie i naruszanie zasad etyki obowiązujących w nauce.

Wskazówki techniczne

- Teksty artykułów prosimy składać w programie Microsoft Word.
- Załączone tabele i wykresy powinny być opracowane w programie Microsoft Excel.
- Materiały ilustracyjne powinny być opisane, ponumerowane, a na marginesie wydruku należy zaznaczyć propozycję ich umieszczenia w tekście. Redakcja zastrzega sobie możliwość przesunięcia poszczególnych ilustracji i dostosowania ich lokalizacji w tekście artykułu do wymogów edytorskich i wydawniczych.
- Teksty należy składać w formie wydruku oraz w wersji elektronicznej (CD-ROM lub w formie pliku przesłanego pocztą e-mail na adres Redakcji). Ilustracje do tekstu należy dostarczyć w formie elektronicznej na płycie CD lub przesłać na adres e-mail w formacie .jpg, .bmp lub .tif w rozdzielczości 300 dpi.
- Należy zachować podwójny odstęp między wierszami (ok. 30 wierszy na stronie), margines ok. 2,5 cm.
- Prace redakcyjne i edytorskie oraz formatowanie i łamanie tekstu artykułu odbywają się na etapie wydawniczym. W związku z tym prosi się Autorów o nieformatowanie przekazywanego tekstu (wyjątek stanowi formatowanie tabel i wykresów) oraz niedzielenie wyrazów w tekście.
- Na wstępie maszynopisu (u góry z lewej strony) należy zamieścić imię i nazwisko Autora (bez podawania tytułów naukowych), pod spodem miasto zamiesz-

kania lub miejsce pracy Autora, w kolejnej linii wyśrodkowany tytuł artykułu (bez kropki na końcu).

- Tekst właściwy powinien być napisany jednym krojem pisma (w zasadzie czcionką prostą) o nieziennej wielkości, bez pogrubień i podkreśleń, ze stałym odstępem między wierszami, bez wprowadzania twardego znaku podziału wiersza i znaku podziału strony. Prosi się o niestosowanie jakiegokolwiek formatowania akapitu, odstępów między akapitami, wcięć, wysunięć itd.
- Cytaty – zarówno w tekście, jak i w przypisach – należy ujmować w cudzysłów. Każda ingerencja Autora artykułu w cytat (np. poprzez podkreślenie fragmentu tekstu albo wyjaśnienie zaimka osobowego) musi zostać wyraźnie zaznaczona w nawiasie kwadratowym i podpisana inicjałami Autora artykułu [podkreślenie – P.P.]. Cytaty pochodzące z literatury obcojęzycznej zamieszczane w tekście właściwym powinny występować w polskim przekładzie, cytaty w przypisach należy zamieszczać w języku oryginału. Z wyjątkiem prac z dziedzin lingwistyki i pokrewnych należy unikać przesycenia tekstu zbędnymi cytatami.
- Używanie skrótów powinno być ograniczone do minimum. Dopuszczalne są skróty powszechnie przyjęte w języku polskim, takie jak: m.in., np., nr, ul., itd., itp., tzw.
- Uważane jako powszechnie jasne są skróty przyjęte przez polski układ miar i wag, takie jak: kg, km, cm oraz skrót zł (gr) na określenie polskiej waluty.
- Dopuszczalne są skróty pochodzące z języków obcych odnoszące się do zagranicznych środków płatniczych, jednak przy pierwszym ich zastosowaniu należy podać pełną nazwę waluty w języku polskim, np. talar Rzeszy (Rtłr.).
- Skróty nazw własnych muszą być bezwzględnie rozwinięte przy pierwszym ich użyciu, np. Korpus Ochrony Pogranicza (KOP), Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), Armia Krajowa (AK) itd. Zasadzie tej podlegają również nazwy państw, np. Niemiecka Republika Demokratyczna (NRD), Związek Radziecki (ZSRR), Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna (KRLD) itd. W dalszej części tekstu można używać wcześniej wyjaśnionych skrótów, uznając je za w pełni zrozumiałe: KOP, PZPR, AK, NRD, ZSRR, KRLD itd.
- Wyjątkiem niewymagającym rozwinięcia są skróty przyjęte w polskiej oraz międzynarodowej terminologii w publikacjach naukowych, w szczególności będące częścią nazwy własnej, np. Waffen SS, albo traktowane w całości jako nazwy własne, np. samochód marki Fiat albo marki BMW, samolot PZL (w nazwie, np. PZL „Karaś”), okręt ORP „Błyskawica” itd.
- W wypadku skrótów obowiązują formy przyjęte w najnowszym wydaniu *Słownika języka polskiego*.
- W wypadku nazw odnoszących się do niepolskich organizacji, w tekście obowiązuje pełna nazwa w języku polskim, natomiast skrót nazwy może być podawany w języku oryginału, np. Socjalistyczna Partia Niemiec (SPD).

- Przy transkrypcji z alfabetów innych niż łaciński należy przestrzegać reguł określonych w polskiej normie bibliotecznej: PN-ISO 9-2000.
- W wypadku nazw miejscowości znajdujących się poza granicami Polski, ale posiadających polskie nazwy, należy w tekście użyć nazwy polskojęzycznej, np. Drezno (zamiast Dresden), Praga (zamiast Praha), Lwów (zamiast Lviv), Nowy Jork (zamiast New York). Uwaga ta nie odnosi się do zapisu bibliograficznego, w którym nazwę miasta należy umieścić w formie podanej przez wydawcę.
- W razie posługiwania się historycznymi (niepolskimi) jednostkami miar i wag (funt, łut, uncja, stopa, łokieć, wiorsta, mila, kamień, cetnar itd.), prosi się Autorów o przeliczenie w przypisie na obecnie używane w Polsce wartości, umożliwiające czytelnikowi pełne zrozumienie tekstu. Ma to szczególne znaczenie, gdy określenie używane w czasach dawniejszych nie jest jednoznaczne (mila śląska, czeska, pruska, angielska, morska itd.) albo w ciągu wieków ulegało zmianom.
- Teksty opracowań (analizy, syntezy) muszą zawierać przypisy. Numer przypisu powinien zostać zamieszczony po fragmencie tekstu, do którego odnosi się przypis. Oznaczenie przypisu należy umieścić bezpośrednio po tekście przed znakiem przestankowym.
- Przypisy służą zasadniczo do podawania źródeł wykorzystanych przy pisaniu pracy. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się zamieszczanie w przypisach dodatkowych, niedługich komentarzy, wyjaśnień uzupełniających albo leksykalnych oraz cytatów.
- Przypisy powinny być umieszczone pod tekstem i posiadać numerację ciągłą.
- W przypadku powoływania się na źródło archiwalne, muzealne lub biblioteczne należy podać miejsce przechowywania źródła oraz jego sygnaturę albo numer inwentarzowy.
- Przy powoływaniu się na tekst opublikowany należy podać: pierwszą literę imienia autora (z kropką), nazwisko autora, tytuł pracy oraz miejsce i rok wydania, jeśli jest to publikacja książkowa, albo dane bibliograficzne dzieła zwanego, w którym ukazała się praca. Przykłady zapisów zostały zamieszczone pod niniejszymi Wskazówkami.
- W wypadku niemożności ustalenia autora książki (anonimowego autora) należy przed tytułem użyć skrótu „[b.a.]” w nawiasie kwadratowym.
- Jeśli w publikacji nie jest podany rok wydania, używa się skrótu „b.r.”, o ile z innych źródeł nie wynika, w którym roku ukazała się dana pozycja. Jeśli rok opublikowania nie został podany, natomiast możemy go ustalić (np. na podstawie katalogów bibliecznych), rok wydania podajemy w nawiasie kwadratowym.
- W wypadku nienumerowanych stron (np. w gazetach codziennych) należy zastosować skrót „nlb.”.
- Praca cytowana wcześniej i obecnie cytowana ponownie w kolejnym przypisie winna zawierać dane autora (pierwsza litera imienia z kropką, pełne nazwisko

autora), pierwsze słowa tytułu zakończone wielokropkiem i w nawiasie kwadratowym numer przypisu, w którym pozycja ta wystąpiła po raz pierwszy w pełnym zapisie bibliograficznym, a następnie strona w pracy cytowanej, do której odnosi się bieżący przypis.

- Jeśli przypis odwołuje się do pracy podanej w przypisie bezpośrednio go poprzedzającym, należy użyć jedynie określenia „ibidem” z podaniem numeru strony.
- Przy powoływaniu się na źródło znajdujące się w Internecie na stronach www obowiązują wszystkie zasady dotyczące podawania danych autora i tytułu tekstu (ewentualnie również wydawnictwa, jeśli publikacja ukazała się także w druku). Poza tymi danymi należy podać adres strony www i bezwzględnie zamieścić informację o dacie korzystania ze strony.

Przykładowe opisy bibliograficzne w przypisach

Wydawnictwo zwarte:

¹ K. Maleczyńska, *Dzieje starego papiernictwa śląskiego*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1961, s. 92.

Rozprawa w wydawnictwie zwartym:

² K. Popiński, *Rola edukacji na poziomie wyższym w modernizacji społeczno-ekonomicznej Polski w latach 1945–1989* [w:] *Modernizacja czy pozorna modernizacja*, praca zbior. pod red. J. Chumińskiego, Wrocław 2010, s. 232.

Artykuł w czasopiśmie:

³ J. Piłatowicz, *Chemiczne stowarzyszenie inżynierów i techników w Polsce do 1939 r.*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2003, nr 3–4, s. 95.

Praca cytowana ponownie oraz zapis przypisu odnoszący się do pracy podanej w bezpośrednio go poprzedzającym przypisie:

⁴ K. Popiński, *Rola edukacji na poziomie wyższym...* [2], s. 235.

⁵ Ibidem, s. 236.

Praca z anonimowym autorem i niezamieszczonym rokiem wydania publikacji:

⁶ [b.a.], *Bad Reinerz, klimatischer waldreicher Höhenkurort*, Bad Reinerz [1891], s. 5.

Źródło znajdujące się w Internecie:

⁷ A. Defren, *Die Hochschule für Welthandel in Wien: Geschichte und Entwicklung von 1919 bis 1942*, VDM Verlag Dr. Müller, 2007, <<http://www.weltbild.de/3/14896961-1/buch/die-hochschulefuer-welthandel-in-wien.html>> [dostęp: 17 września 2011 roku].

Duszniki, więcej niż Zdrój.

**DOLNY
ŚLĄSK**

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

Muzeum Papiernictwa
w Dusznikach-Zdroju

DOLNY
ŚLĄSK

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO

ISSN 1897-7685